శ్రీ

మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

చతుర్షష్టి కందపద్య రామాయణము

సరస చతుర్విధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర

నాదెళ్ల పురుషోత్తమ

కవి

మచిలీపట్టణపు పావనీ ముద్రాక్షరశాల

యందు ముద్రితము.

1926.

వెల నాలుగు అణాలు.

పీఠిక.

శ్రీమద్రామాయణమందలి ఆఱుకాండల కథయును ఇందు 200 కందపద్యములుగా వ్రాయబడియున్నది. ప్రతికందపద్యమును 4 కందపద్యములుగా జదువబడదగియుండును. మాదిరికి మొదటి 2 పద్యములుమాత్రమే 4 ముఖములం బద్యములు చదువుట యెట్లో తెలియుటకయి విడబఱచి వ్రాయబడియున్నవి. ఈలాగుననె తక్కిన పద్దెములన్నిటిలోను బ్రతిదియు 4 ముఖముల విడదీసి చదివికొనదగు వీలుగనే ముద్రణమును అమర్చబడియున్నందున అట్లు విడదీసికొని చదువుట యెల్లరకును సులభసాధ్యమె కాదగి యుండును. రెండువందలనాలుగు లెనిమిదివంద (800) ల పద్యము లేర్పడును. యతి ప్రాసలు సరిపడి యుండుట కేవియును దీసిపోవని వేఱె చెప్పనేల? అదియెట్లో విధాయకమె. ఇంక బ్రతిపద్యమునకును అర్థమునయితము సరిపడియేయుండును. కొద్దిపద్దెములందు అన్వయము దూరముగనుండవచ్చును. ఈ 800 పద్యాలలోను సుమారే 20 పద్దెములకో కొద్దిమార్పులు మాత్రమావశ్యకమగును. అదియునగా ఏదయిన నొక పద్యము

3 ముఖముల జదువబడుటలో ధారాళముగా అర్థమయి మిగిలిన నాల్గవముఖమున అర్థమునట్టువడు నపుడు సంపూర్తిక్రియ ననంపూర్తిగనో అసంపూర్తి క్రియను సంపూర్తిగనో ప్రథమనుద్వితీయగనో ద్వితీయనుప్రథమగనో మార్చికొనునెడ అదియును ధారాళముగనె యర్థమగును. ఇన్నితంటలలో గొన్నియొకట్లకు ఈమాత్రపు మార్పు అవకాశమునిచ్చుటకు గష్టముగనిపట్టువారు సంశయింపరని నమ్మకము. నామల్లికార్జున శతకము నిదియుజూచి కొందఱురసజ్ఞలు "అబ్బా! ఎందుకండీ ఇంతకష్టపడుదురు." అని నన్నందురు. నాపాటు డబ్బుగిట్టుబాటును చూచుకొనునది కానందున నాకిది కష్టమెయనిపించుటలేదు. చేతాఁడు చాలకున్న న్యూనతిని బూడుతమనికొను సిక్కాలపు యువకులకు ఈకవితాశిల్పపుఁబోతు చూపి ప్రీతిబుట్టింతమనికొని దేవుడేయిట్టి పనులొనర్ప నన్నుఁ బురికొల్పుచున్నాడనికోవలసియున్నది.

బందరు. కోర్ధనశివరాత్రి

బుధవిధేయుఁడు.
నాదెళ్ల పురుషోత్తముఁడు.

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

చతుర్ముఖీ కంద పద్య రామాయణము.

సరసీ రుహాక్ష విధిముఖ । వరదా
సనకాదిమౌని వరగణ । వినుతా,
విరచింతు రామవిభుకథఁ । ద్వరగాఁ
బనిపూర్తి చేసి పరశివ । వినుమా 1.

సనకాది మౌనివరగణ । వినుతా
విరచింతు రామవిభుకథఁ । ద్వరగా,
బనిపూర్తి చేసి పరశివ । వినుమా
సరసీరుహాక్ష విధిముఖ । వరదా.

విరచింతు రామవిభుకథఁ । ద్వరగాఁ
బనిపూర్తి చేసి పరశివ । వినుమా,
సరసీరుహాక్ష విధిముఖ । వరదా
సనకాదిమౌని వరగణ । వినుతా.

పనిపూర్తి చేసి పరశివ। వినుమా
    సరసీరుహాక్ష విధిముఖ। వరదా,
సనకాదిమానివరగణ। వినుతా
    విరచింతు రామవిభుకథఁ। ద్వరగా.
భువి నాదెళాన్వయుండను। గవినే
    నీమంత్రజపముగలుగుట। నీమైఁ,
గవితఁగుదురుపఁగ నిష్టము। తవిలెన్
    స్వామీ యుమేశత్వరపడు మోమున్. 2.
నీమంత్రజపము కలుగుట। నీమైఁ
    గవితఁ గుదురుపఁగ నిష్టము। తవిలెన్,
స్వామీ యుమేశ త్వరపడు। మోము
    న్భువి నాదెళాన్వయుండను। గవినేన్.
కవితఁగుదురుపఁగ నిష్టము। తవిలెన్
    స్వామీయుమేశ త్వరపడు। మోము,
న్భువినాదెళాన్వయుండను। గవినే
    నీమంత్రజపము కలుగుట। నీమై,
స్వామీ యుమేశత్వరపడు। మోము
    న్భువి నాదెళాన్వయుండను। గవినే
నీమంత్రజపము కలుగుట। నీమైఁ
    గవితఁగుదురుపఁగ నిష్టము। తవిలెన్.

పురుషోత్తము కవిఁగావవె। గిరిశా
　　నీదాసజనుఁడఁ గృపఁగన। లేదా,
విరచింతు మనెదులేనా। ల్గురకా
　　లీదాంగ్లకయిత లున్న్యము। కాదా. 3.

ధరలోన దైత్యులై చెఁగిరి। వరుస
　　జ్జన నాశనంబు బలపడె। ననినో,
సురపాళికూడనాపదఁ। జొరనా
　　పనులేరు పడఁగఁ జొప్పడి। యెనయో. 4.

మునులున్రాళిచని రజుఁ। గనఁగాఁ
　　దమపాట్లు తెలుపఁగలిగిరి। తమితో,
వనజోదరుండు దనుజులఁ। దునుమ
　　న్నమయంబెఱింగెఁ దొందర। శ్రీపుతోఁ. 5.

మధుసూదనుఁ గనఁ జనియెను। విధియు
　　ద్ధరసురబాధ వివరము। లెఱుఁగం,
గధలన్ని తెలిపిహీనుల। వధకై
　　త్వరపడుమటంచుఁ బ్రార్థన। జరిపెన్. 6.

తనయును గవయఁగఁగోరుక। తననా
　　మునంబు కామిఁదాఁదగు। పరముం,
గొనిఁదశవదను వయినముఁ। గనఁగా
　　హరికివిధి తెలిపెఁ గార్యపు। గుఱికై. 7.

మునినారదర్షితను నతి । ననిమొం
    బడమినిజనించి యాపద । వడఁగాఁ,
బనియదియు దీర్ప వలెనని । యనియుం
    గడువేగపడుచు నగయుమిఁ । దడయక. 8.

సురల న్విధాతఁ గనియెనె । హరితా
    భయమందకరుగుడనుచును । దయతోఁ,
ధరఁదాను బుట్టిదనుజులఁ । దుఃఖమం
    బమనంబు సేఁత తోఁనగు । క్షయముగ. 9

అపుడానరుమ రవికులభవ । నృపుఁడౌ
    దశరథుఁడుపుత్రసిరతుఁడు । దిశల,
న్విపులమగుకీర్తి స్థిరపడ । నెపుడు
    నిర్విశదమగు యాగమొనిరం । కుశమే, 10.

పరమాన్న మొసఁగె సవనత్రి । కరుణం
    దనయంశ మొక్క కణమున । నునిచె,
హరివిశ్వమయుఁడు యోగపుఁ । జొరవం
    బనినెగ్గనిరి సుద్దుల । జనముల్. 11.

అదిభాగములుగఁ బఱచిచు । విదలం
    దివిసంచె ముషరపిశ్వఁడపు । డనువౌ,
పదవుల్విమర్శనరసియె । యదియే
    యొనగూడ నైన న్యాయపు । బనినాక. 12.

తొలికోసలేశసుతకన । వెలసెం
బదకొండుతు రామవిభుఁడయి । యొదవ,
న్బలుసంతసంబు నొందిరి । తెలియం
దదవతారణమ్ము దివిజుల । సొదపోఁ. 13.

ఇలకైక కనఁగభరతు । న్బలియుం
గనియెన్సుమిత్రభవ్యాతె । యనుజు,
ల్తొలిగాను లక్ష్మణాఖ్యుసి । లలితు
ఖ్సన శత్రుహాంతలావరిఁ । బనులన్. 14.

మునిగృత్స్నమదుఁడు గుఱిగొని । తనర
న్ఖ్న కలశముదుఁదగెసిరి । వెనుకం,
జనిరావణుండు వేసఁగ । పనిగా
ము నిరక్తమునిచిభాండపుఁ । గొనియెఁ. 15.

గరళమని యుదిడపటికడ । నరుగ
న్సురసతులఁ జేరనదివిని । వెఱవ,
న్సురరిపుసతితనెవిసమని । త్వరగా
సిరికడుపుసొచ్చెఁదనయుఁగ । సరిపోన్. 16.

కురుభూమిఁ గనెఁపుమందో । దరితా
సుతఁగాంచి పెట్టెదాఁపఁగ । క్షితిలోఁ,
జొరఁబూడ్చి యిల్లుసేరఁగ । దొరకె
న్సుతనాఁగమిథిలదొరకను । మతిగన్. 17.

అలసీత జనకునగరునఁ । గలదా
శివువిల్లిటట్టుకదలుప । నవునై,
బలెయాటలాడుచలరుచుఁ । జెలఁగం
దవిలెను జనకునిచిత్తము । నవడిఁ. 18.

వరరామలక్ష్మణాఖ్యుల । భరతు
న్శత్రుఘ్నుఁగనెడి బంధుర । మైత్రి,
న్నరిగను దశరథమనుజే । శ్వరుఁడే
ధాత్రింబ్రశస్తిపాత్రుఁడు । యాత్రిన్. 19.

వరముని వసిష్ఠుఁడేర్పడె । గురుఁడై
తగువిద్యలెల్ల గుదురిక । మిగులం,
గఱపింపఁబడియె మేటివి । వరణ
న్జగమెన్నవింటి పాండితి । యెగసెన్. 20.

ఉపనయనముల నొనర్పగ । నపుడే
నిగమములు నేర్పనయ్యెను । దగనై,
నుపయుక్త శస్త్రతండము । లిపుడా
మొగియస్త్రములనఁటేసిరి । నగుగన్. 21.

పొరపడియె రామప్రభుఁడొక । పరితాఁ
ద్వరపడియె తన్నెబానిస । తరుణి,
న్దొరకొదుకు ముందుధరపుఁడు । మఱపా
గుఱిగలది జాణమంధర । వెఱగా. 22.

కౌసల్య కొలువువాసెను । పశాసా
వడినేరువడియె నగునీ । సెడలోఁ,
గైసెసికొనియె నిఁకనో । గ్న్మాసె
న్నడిగట్టఁ గైకమురిసెము । వడసెఁ. 23.
ఇదియొవరెఱుఁగరు ప్రస్తుత । ముదవహా
కుదిరిక నెసంగమురియుచు । నెదఁ౦ం,
బదిలమగు కూర్మియేర్పడ । నొదవ
న్మదిఁ దల్లిదండ్రిలొప్పను । పదవిఁ. 24.
ఆటగును రాముఁడీశుఁడె । పాటా
నన్నంబితండె ప్రభుతయుఁ । గన్న,
ధ్నాటిగనితండె కాధర । నేటా
మిన్ననుచుఁ దండ్రినిచ్చలు । నెన్నఁ. 25.
తీరిక యెఱుంగకుండెడి । దారి
ద్రాజుగన గాధితనయుఁడు । బౌజ,
ల్మీఅంగఁ జేరిపావని । దారుం
దాఁజొరవనడుగఁ ద్వారవశె । నోజన్ 26.
అనువుల్వసిష్ఠుఁడన విని । పనిచెం
దుదకెట్టులేనిఁ బార్థివుఁ । డెదురం,
దనయులను గనమికెదలో । వనఁట
న్వదఁ౦ండు రాముఁబలుకుచు । నదరున్. 27.

చినరామలక్ష్మణులు తను । వెనుకోఁ
    గాధేయుఁడేగువేళఁగు । గాధ,
స్దనుజయగు తాటకను ముని । మొదట
    న్బాధకములడఁగు మేలు । నొబ్బధ౯. 28.
మునురాముఁడసురఁ బావం । గనఁగ
    న్వ్యథవోవనిచ్చెఁ గలబహు । విధము,
స్ఘనబలయు నస్త్రవితతులు । మునియా
    నధికతఁ నొసంగెముందగు । వధలన్. 29.
అలరామలక్ష్మణార్యులు । బలుపై
    యిరుకెలఁకులందు భాసిల । జరిగె,
న్బలెగాధిసూనుజన్నం । బిలపై
    సరిలేని రీవినెన్నఁగ । నరెరే. 30.
మడిసెన్ను బాహుసింహాము । వడియే
    శ్రీరామచంద్రుని బాణపు । ఝారి,
న్వడియేటు తగిలి వ రిధిఁ । బడియె
    న్మారీచుఁడపుడు వారిణము । చేరన్. 31.
తనయాగము నెఱవేఱఁగ । మునికి
    న్సంతస మపారముగ నగు । నంత,
న్విదెమిథిలనగు స్వయంవర । మనుచు
    స్గంతిడి వరియాణమయ్యెను । వింతౌ. 32.

ముదమగు కథలనువినుచునె । యెదుట
న్నిలపైని రాముఁడిడఁబద । ములహో,
యదనున నహల్యమును కన । నొదవెం
గలశాపమవ్వా డుడుగుట । వెలయన్. 33.
తెలియంగగౌతముఁడు వడి । వెలసె
న్నుతులపుడొనర్చె వెలఁదిన । యితముం,
బలుతెఱఁగుల స్తుతియింపఁగఁ । గలిగెం
బతిఁకూర్చెనెను ఘను న । మ్మతనన్. 34
ఆతిథ్యమొసఁగి రాముని । రీతి
జ్జనకుఁడెఱింగి ప్రీతిని । గొనఁగా,
మాతఱిఁదరింపఁ గూర్చిన । నేత
జ్జనకగురుఁడనెఁగనెను వ । ర్ణనలన్. 35
కొనితేరనయిరి వేగుకు । జనము
ల్లాగువింటినెత్త జనపులు ! వెఱవ,
న్నన రాముఁడెక్కువెట్టను । గొనెఁదా
వెఱఁగందలాగ గొబ్బున । విఱిగెన్. 36
కెలను నూండవి । యతివ
న్నృతకిన్నాఁగ నలరుయు । వతినీ,
మతియు తుంలను జలునరుసగఁ । బతుత్రై
జతలొనరు పెండ్లికనులను । మతికాన్. 37

శుభలేఖలంపి దశరథ । విభుని
న్సకలాప్తయుతుని వీరజ । నకునిం,
బ్రిభగొనఁబిలిచె జనకభూ । ప్రభుఁడే
ముకుళితకరాబ్జ వరమ । స్తకుఁడై. 38
సీతాపరిణయమయ్యెను । బ్రీతి
జరిగె మఱిమూఁడుపెండ్లిం । డ్లరయ,
జ్ఞాత్యతికసనమ్యో నంతట । భాతిం
బరఁగుటను సర్వపద్ధతు । లరుదాల్. 39
వేలలేని పారితోషిక । ము లిడె
జనకుండు వీయమున వల । సినమై,
నలరిచెనయోధ్యఁ జేరం । దలఁచె
ద్దినపతికులీల దళమం । దునఁబోఁ, 40
తెరువందుభార్గవుండె దు । రరుదే
జడుపొందిరెల్ల రవనిపు । లడ్డై,
చరణంబులంటె నజుఁడు । వరమీఁ
గదువేడుకొనియె వగ న ! వ్వాడయో. 41
బెదరింపరాముభార్గవుఁ । డెదురై
ధనువిచ్చియెక్కు నిమముఁ । గొనియె,
న్విదితాంశమతనిఁ గూడిన । దదివో
వినతుఁడయి పొగడనవలకుఁ । బనిచెన్. 42.

నగరప్రవేశ మయ్యెను । సొగసౌ
శుభలాంఛనముల నూత్నల । ప్రభల,
న్నగువల విలాసభాషల । నెగుపౌ
విభవముల మీఱి రెల్లరు । సభయుల్. 43.

చాలగ సుఖములఁ జెందిరి । యోలి
న్వారాలు మగలునొద్దిక । మీఱం,
గాలము గడపుచు మిక్కిలి । లీల
న్గా రాముఁడు దురు తెక్కుకుఁ । జేరన్. 44.

అనుజులు పరస్పరాప్తతఁ । గనఁగం
దగుభక్తి రాముఁ గాంతురు । మిగులం,
బనిమెలఁకువలను మెప్పులు । తనరు
న్నగు మోములలరు దశఁగన । నగుటన్. 45.

పనులన్ని రాముఁడొనరుపఁ । గననే
యలదశరథుండు ఘనుఁగాఁ । దలఁచె,
జ్జననాథుఁ జేయఁదగునని । యనిశో
వల నెఱిఁగి చెప్పవనెన । ర్హాలతోన్. 46.

అది తెలియు మంథరకుఁదఱి । కుదురం
గై కపుఁగుబోధ గొప్పగ । దాకం,
బదిలపఱపంగఁ దత్ప్రతి । నెదిరెం
జీకాకుపుట్ట నెడఁదఁజి । రాకై. 47.

భరతుండు రాజుకాఁగా । నరయ
న్శ్రీరాముఁడడవియందును । జేర,
న్వైరముడుగఁగఁ బతిచింతిలి । వెఱచె
న్గ్రారాముచెడఁగ వెఱ్ఱితె । కారే. 48.
పితృవాక్యపరిపాలనము విన । హితమై
వనవాసమునకు నేగం । గననే,
జతపడిరి రాముకడఁ దగ । సతియు
న్ఖన లక్ష్మణుండు సఖ్యము । న నొగిఁ. 49.
ధరపయి దశరథుఁడపశత । నొరిగెం
గౌసల్యవగచె నూర్మిళ । రోసెం,
బురజనులు జతపరుగ మఱి । తిరుగం
దాపతి యనుజుఁడుఁదెంచిరె । యూసల్. 50.
దాటించె సరయు నాగుహుఁ । డేటి
న్వడి చిత్రకూటమెక్కిరి । పడిగా,
వీటమ్మృతినొంచెఁ బతియుల । కోటం
బడిపుడమినతుల కూటం । బడఁగఁ. 51.
పిలువఁబడి భరతశత్రు । ఘ్నులురా
నలనందిపురమునుండి వి । కలున్నై,
తెలియఁగనె వగపుఁ గడిమియు । నొలసం
గలపములుసూచి యూనిర । చలతఁ. 52.

ప్రథమమున నౌర్ధ్వదైహిక । విధిగాఁ
గ్రమముననొనర్చి వెడలెఁ బు । రమొగిం,
బృథివిపుఁగ రాముఁ రమ్మన । వ్యధపో
నమరన్సమస్త బంధు యు । తముగన్. 53.

గుహుఁడెదిరె భక్తి బలమున । రహితో
నదికాంచివానిఁ బ్రార్థిం । చిదయ,
న్నహానపడఁ గోరిచేరిరి । మహితు
న్నదసద్విచారు మహిమా । స్పదునిన్. 54.

జనకునిమరణము రాముఁడు । వినవే
వగపొంది తజ్జ్వవిధివిహి । తగతు,
త్తను రమ్మనియును తమ్మునిఁ । బనిచెం
దగబాదుకలిడి బలమల । రఁగనన్. 55.

భరతుఁడు మునివలెవేషము । పరఁగ
న్వరరామచంద్రుపావల । దరిఁదాఁ,
బరిపాలనమును దనరిచె । నెఱుఁగ
న్నరులెల్ల రాజులేయగు । విరివిన్. 56.

శ్రీరాముఁడాడకాడకుఁ । జేర
న్మౌనీంద్రులతనిఁ జేర్చుచుఁ । గాన,
న్గారాముఁ దమకస్తులు । తీఱ
న్నానాఁటి కుడుగ దితిజుల । హానుల్. 57.

కోరండెపుడును నిద్రా । హారా
లెదలక్ష్మణార్యుఁడన్నను । పదినె,
న్గౌరవమునఁగను భక్తిన । యారే
నదయు తనతుల్యుఁడనియె । న్నెదరే. 58.
అనసూయ కనియె ధరణీ । తనయం
బ్రేమమున నతిప్రీతాఁగనె । రాము,
న్ఘనకుంభజముని రాణ్ముఖు । లొనర
న్నేమంబడుగఁగ నోముచుఁ । దామున్. 59.
కూలిచెవిరాధురాముం । డోలి
న్వనవాసులెల్లరుణ్ణవ । మునఁబో,
వీలుగను శాపమోచన । మైత్రై
కనెదివ్యతనువు మెఱుఁగము । రనన్. 60.
అప్పుడుజటాయు వగపడి । చెప్పెం
దనచరిత జనకుచెలిమియు । వినఁగా,
మెప్పందుపనుల వెలయఁగ । నొప్పెం
జనువందుకొనియె నుచితము । లనియెన్. 61.
పంచవటి మంచితావని । పంచం
దగుపర్ణశాల పటుతయు । సొగసౌ,
మించికనిపించు చొప్పది । మెంచ
న్మగువయును వాగలిరుగురుఁ । దగుడున్. 62.

ఆరాముభ్రాంత జంబుకు । మారుం
బరిమార్చి యచటిమహానుల । కెఱఁగం,
దారాముఁడద్ది హితపడ । వారల్
పరమార్థమెఱుక పఱచిరి । జరపన్. 63.

అలజంబుజనని సుతుఁగని । ఫలమీఁ
గానితేరన్నైన పనిఁబడి । వ నిలోఁ,
బలుమఱుదిరుగుచు వారల । వలచెం
బనిఁబూనివెంటఁబడు మ । చ్చునసే. 64.

తనుఁబెండ్లియాడ జతపడుఁ । డనఁగాఁ
గనిచుప్పనాతి యందముఁ । జెనకం,
బొనరిచెను ముక్కుఁజెవులుం । దునియ
ఘ్నలక్ష్మణుఁడదిదూఱుచుఁ । జనియెన్. 65.

ఖరదూషణాది దానవ । వరులం
దానంపె నద్దివారలు । రానే,
దురమయ్యె నపుడు రాముఁడు । పఱపె
న్నానాస్త్ర శస్త్రపంక్తులు । తానే. 66

పదునాల్గువేల రథికుల । నెదిరె
న్రాముఁడొకండ యేమనఁ । గామి,
న్వాదితముగ నతనిఘనబల । మొదవె
న్నామిని దులగలఁడొకఁడన । రామిక్. 67.

మునులకును హాయిపరఁగెను । మనఁగా
బలులసురులొకట మడియుట । కలిగె,
న్దినదినము గాముఘునతయె । వినవొ
ఖలశూర్పణఖకు వెత్తె వ్రి । బలమా. 68.
విశలులుగ యోధసింహాము । లకటా
రక్కసులు చాఁగనదివిను । లెక్కఁ,
సకలంబెఱుంగఁగ్లెశం । బొకటం
గఱ్కురితి యొకటసూహాతుఁ । జిక్కఁ. 69
రావణుని కనుజచెప్పెను । రీవు
ల్మాయులనె పూనిడీకొన । నాయె,
న్భావంబు మాపుదడుగం । బోవ
న్వేయనెనతండు బోధం । జేయఁ. 70.
యాచింపరావణుఁడు మా । రీచుం
డుదకొప్పి లేడి రితిని । గదలెం,
దోఁచెపడి సీతకాంతును । జూచె
న్మదమంద మిగులఁ జోద్యము । నుదగన్. 71.
అదివట్టనవని జేసుఁడు । కదల
న్వెన్నంటిచాలఁగడచియుఁ । గన్న,
న్మది వెఱగయి విడఁగాండముఁ । దుదకు
న్మిన్నెత్తుమేనితోఁ బడె । నెన్నన్. 72.

హాసీత లక్ష్మణారోద । చేసెన్
ధ్వనివచ్చి చేర సీతయు । విననే,
యీసులని యంపివేయఁగఁ । బాసెం
జనెలక్ష్మణుండు భ్రాంతిఁగ । ననటన్. 73.

యతియగుచు రావణాసురుఁ । డుతగ
న్బిచ్చంబునడుగుచుండాఁ । డెచ్చెన్,
క్షితిసుత చెదరమదిని జా । కృతినే
చెచ్చెరవహించెఁ గృత్యము । నచ్చన్. 74.

మేనెఱుఁగకాపెవడఁగొని । పోనే
వడినడ్డిచాలఁ బోరియు । నడల,
స్వీనత జటాయువందఁగఁ । బూనం
బడఁగొట్టి యసురపోఁద్వర । పడియెన్. 75.

వడనగలమూఁటయవనిజ । విడిచెం
గొండతనిగాంచి విభుఁడవి । యంద,
స్వడిజాడఁగాననగునని । పోడమ
న్నం దేహామొందఁబూనక । యుండున్. 76.

అరమరలుహాతిత్రిప్పిడి । తరుణిం
దనలంకఁజేర్చెదయఁగనుఁ । గొనఁగాఁ,
బరిపరివిధములఁ గోరుచు । మొఱుగు
స్వినకున్ననోరుమూయఁడె । దినమున్. 77.

అలలక్ష్మణుండట్లగజుఁ। గలియుం
    దనువదినెయుంపుకభరుసు । వినిచెం,
గలవరపడుచునె వేయును । జులురాఁ
    గనరాదెసీతఁజూచుచు । నని కోన్.   78.
మదిచెడియిట్టట్లూనిరి । వెదకం
    బోదలందుఁ జెట్లవెనుకమొ । గడలం,
బెదపెద్దలతలకడలను । నెమరం
    గుమరొప్పి మోఁకలెత్తుగ । నొదవన్.   79.
అడిగెడినిగననెత్వరపడి । యడవిం
    బశుపక్షిభూరుహాళిన । వశతం,
బడఁతిఁగనుఁ గొన్ననైనము । నుడువం
    గుశలణచెడివతినొవ్బిన । దశరాన్.   80.
వెఱగుపడునంతనంతనె। వెఱ చుం
    బఱచెడినిదాను విడియెదొ । కొఱ్ఱకై,
మఱమనసుజన్మఁగూడం । జొఱవం
    దఱచుగనెదేదొచూచుచు । నఱచున్.   81.
మునుపేతిసనిదురింపను । గనఁడే
    కడలక్ష్మణుండుకనరా । ముఁడట,
న్మనసుతుదురఁ గనుముచ్చట । లనునే
    కడుఁ బొట్లువడునెయునువా । రెడినే.   82.

అనుజుఁడేమహాపథంబని । యనికో
శ్రీరామచంద్రునాపద । తీఱం,
బనులుసమయోచితేచ్ఛల । కనువు
లూహ్యారిమినొనర్పనయ్యెను । దారిన్. 83.
ఖగపతి జటాయువుంగన । వగచెం
జెలినసురకొన్న వైనముఁ । దెలిపె,
న్నగతిఁగనవిడిచె దేహము । తెగువై
చలమొనరె రేయిదిమ్మరిఁ । బోలువన్. 84.
ఉపకారికయ్యహితునకు । నపుడే
దయతోనొనర్చనపర । క్రియల,
న్నప్రతికల క్రొత్తరీతి ప । నుపడ
న్భయవిభ్రమములునూల్కొను । నెయ్యఁకన్. 85.
ఇదియగు విధాయకంబనఁ । గఁ దగుం
బతి జననిపెండ్లి ఘటనను । బితరు,
న్నదుపాయమిడిన ప్రీతికిఁ । గుదిరె
న్నుతుకర్మమొనర గూడెడి । గతిగాన్. 86.
కసిబూనియనుజుఁ గొనియా । దెనఁబోఁ
గనఁబడెఁగబంధదితిజుఁడు । వనిలో,
విసరెఁభుజములఁ బట్టిన । వసనే
ఘనసోదరులను బలుబలను । గొనిపొమెన్. 87.

చెరియొక్క బాహువిరువురు । విఱువం
ద్వ్యగశాపముడిగి వింటను । మెఱసె,
స్థరియించెఁ దనదుమేనిని । దొరల
న్వరవినుతిఁ జేయుఁదొడఁగుచు । నెఱఁగెన్. 88.
చలమునకుఁ దోఁటుశౌర్యము । వెలసె
న్వానుకంగబంధు వినుతులు । వినవే,
బలపడఁ గఁ గరుణావేగము । తెలిసెం
దనపూర్వపద్ధతిని గని । చనవే. 89.
అలశబరికొఱుక గిఁయుని । ఫలము
ల్కనివట్టియీయఁ బతియువి । తినెఁ దాఁ,
దెలిసెనలసతి మదింగల । తలఁపు
శ్రీవలక్ష్యమొప్ప దానిమ । తినడన్. 90.
కరుణారసంబు పెంపునఁ । గఱగె
న్మతి గానదానిఘనతయు । మితమై,
మురియఁదగునట్టు మెఱసెను । సరగ
న్నతియుకలుషతను సంశో । భితకాన్. 91.
పంపాసరస్సునకుఁ జని । చెంపం
దగుచెట్టునీడఁ జేరిరి । రుగరుం,
బెంపుగను విశ్రమురోఁయుఁగ । నింపై
దిగులుడుగిఁబలుకు చివ్వ వి । నగుచోన్. 92.

హనుమంతుఁ డపుడు రామునిఁ । గనుఁగొ
సహాసంబుమీఱఁగడు ని । స్పృహగా,
ఘననిష్ఠుఁడదిరె స్మృతికెదొ । వినవై
యహహా యనెఁ గనె విశ్వము । రహితోర్న్. 93.
అలవిశ్వరూప వహుఁగని । తెలిసెం
దన దేవుఁడనఁగఁ దెల్లం । బనుచుం,
దొలితానెఱుంగనైనది । కలిగెం
దనకనుచు మురిసె ఘనుఁడయి । పనులన్. 94.
వందనమొనర్చె వానికి । ముందే
మరుదాత్మజుండు ముఖ్యాత । నెఱుఁగ,
న్నందేహపడఁగ నెట్లగు । నెందుం
బరమాప్తులయిరె యిష్ట వి । వరణన్. 95.
ఇనసుతుని కడకు వారిని । గొనిపో
మును సీతవైవఁ గొనియుం । చినవా,
ఘనభూషలఁగనఁ జేయఁగఁ । గననే
జననాయకుండు కాంచెను । వసటన్. 96.
ఎడబాటు దుఃఖమెఱుఁగం । బడుట
సవిసుతునికొఱకు వాలిని । దవుల,
న్వడినొప్పె నృపతి తనూహితుఁ । డడఁగ
న్నవి దీనుజాలినరయరె । యొపరేన్, 97.

ఆలోళనపత్త్రకంబు నొ । కేఁతం
బడగొట్టెరాముఁ డెచ్పఁ । బడికో,
నాలీరుకుదుర బలమున । లోతు
న్వడిఁగాంచివారలు కడుఁబొ । గడఁగన్. 98.

ఇనజేంద్రజులు పెనంగిరి । కవనే
గుఱి రాముఁడేసెఁ గాండము । దరిగె,
న్ఘనువాలిఁ గూల్చె నతఁడనె । జనపు
న్విరసములు వినెనుసాకుల । నరహీన్. 99.

సతిసుతువనుజన కొసఁగియు । నతఁడే
గా రాముతోడనారయ । వారిన్,
హితముగనె భద్రవఱచియు । వతితోఁ
దారకము చెప్పిపడెనా । హారన్. 100.

నయముగను వాలికపర । క్రియలు
న్రవిపుత్రునకును జేసిప । దవియు,
ప్రయముగను సాఁగధరపతి । దయతో
వివరించిచేయఁ దసరిచె । నవలన్. 101.

ఆమాల్యవంతమునఁ గని । రాము
న్నెలకొల్ప వానరదళముఁ । బిలువ,
న్నేమించెఁ బ్రొద్దుబిడ్డఁడు । గామం
జెలిసికొనివేగరాని । మ్ముల్కలన్. 102.

భానుజుఁడుపనిచె జానకిఁ । గాన
న్వానరుల దిశలకడలకుఁ । బోనే,
ఆనెఱిఁగిమిగుల ప్రాసిక । తోనే
వైనంబులడుగుదురుకనఁ । జానఁ. 103.
హనుమంతుఁ డరుగ దక్షిణ । మునకుం
డానంగదాది ముఖ్యుల । తోనే,
తనయుంగ్రిమిచ్చె దారసతిఁ । గనుఁగో
నౌనన్నసమ్మకముఁగను । దానన్. 104.
చనిచని యొటనునుగానమిఁ । గొనకుం
జేవలుండుగంగఁ గోరుడుఁ । జూవం,
గనిరపుడు కపులుసంపా । తినటం
డావెలఁది యిరవుఁదెల్పెను । గావే. 105.
అదిపిన సముద్రలంఘున । మొదవె
స్బలివాయుపుత్రుఁడూతము । కొలఁదిం
జదలంటనెగిరె గొబ్బున । నెదురం
జలిగట్టు పట్టి యిడఁగఁగ । శిలలిన్. 106.
సురసమఱి సింహికనుగడ । చిరహి
న్వారినిధిదాటిచేరం । గారాఁ,
జారనీనిలంక కావలి । తెఱవ
న్మిఱివడిఁ గూల్చెధృతిరసి । గారఁ. 107.

ఘోరఁబడియు సింహళాంచిత । పురము
త్రైరువులును బండ్లపూవుల । తెరువు,
ల్సరసుల వాగులతటములు । గిరులు
న్వరవనములు పరిగృహములు । నరసెన్. 108.
హనుమయు టశోకవనమునఁ । గనియెం
బటుశోకభరితఁ గరభృత । నిటలన్,
జననాథు తరుణిసిన్నూ్భ । తనయుం
గుటిలాసురావృతం ద । త్పటలిన్. 109
అనువెఱఁగి డిగ్గియుంగ్రిం । బునునీ
వినిపింప రామపుణ్యక । థ నొగిం,
గనఁబఱప దీర్ఘ తనువును । దనిసెం
దనగుఱుతొసంగె ధరణిజ । యొనరన్. 110.
రామునిబిరాఁదెమ్మన । నామె
న్వడిమొర్కి విడిచియటునిటు । పడిపో,
భూమీరుహాళిఁ బాడిడ । నామై
నొడయుండెఱింగె నష్టా । త్రిడిగాన్. 111.
అసురదళమపుడు వడివడి । ముసర
నాగ్రివణకుమార ముఖ్యులు । చాపం,
బనచెడిజడిసిరి చచ్చిరి । యనము
ల్పావని మహీరుహావళి । వైవన్. 112.

శ్రీమనింద్రజిత్తు బ్రహ్మ । స్త్రమురా
హనుమంతుఁ డొదిగి దనుజే । శునితో.
సమయ మెఱిఁగి యనసూక్తుల । సమరం
దనదౌత్య మొప్పనయ్యెడు । పనికై. 113.
ఖలుఁడైన రావణాసురుఁ । డలిగెం
దనయనుజుఁడేమి యన్నను । వినఁడే,
చలమూని మంటవెట్టఁగఁ । బలికె
హనుమంతుతోకఁ బట్టుం । డనియెన్. 114.
అలతోకఁ బెనిచెఁ జుట్టఁగ । వలువ
తైలమున ముసుపవలసెనె । చాలన్,
జ్వలనంబొనర్ప సంభ్రము । కోలఁదిం
గాలిచెను లంకగోలగ । సోలన్. 115.
అన్నివిధములను భయమును । బన్నె
వ్వలియనుచు ఖ్యాతిఁబడసెను । లలినే,
వెన్నంట రయులులొవది । మెన్న
జ్జలనిధిఁదరించి యేగెఁ బ్ర । బలుఁడై. 116.
కాచికొని యున్న సూపులఁ । జూచె
శ్వసించె నెల్లస్తుతులం । గొనియె,
నీచతురాముఁ గూడఁగఁ । దోఁచెం
దపకన్న జాడఁదొందర । ననఁగన్. 117.

కనితినని యీయనమ్మణిఁ । గొనఁగాఁ
గలవైన మెల్లఁగూడం । దెలియ,
హ్నానుమంతు ఘనతతేటగఁ । గనియె
న్వేలయుంగనైన గౌరవ । మలరేఁ. 118.

మార్తండియుడిగె నలభూ । భర్త
న్నెలవందికూర్చె వానర । బలముల్,
ఘూర్తాసురాళిఁ బాఫుసు । కీర్తు
త్స్యలరేగనైరి గెలుపున । నలగన్. 119.

వెడలిరమి తముగఁగపుల । య్యెడనే
పెనువార్ధిపొంగి ఘోతెం । చునవం,
గడబిడలడఁగెడు చొవ్వున । విడిసె
న్వసనిధిని దాటువెరవును । గనఁగన్. 120.

మానుమని నీతితెల్పిన । నోనై
తన్నెవ్విభీషణుని దన । యన్నే,
హీనుఁడని వానినటవిడెఁ । గానం
దన్నేల రామఁగనెనిది । తెన్నే. 121.

శరణార్థిఁ గొనియెరాముఁడు । త్వరగాఁ
దానొసఁగె నభయదానము । దానొఁ,
గరమెచ్చిరి కిలసందఱుఁ । బరఁగం
బూనికయొసంగె భద్రిమె । రానా. 122.

ఘనలక్ష్మణాంగ తైక్ష్ణ్యం । బునసే
వనమెల్ల నిగురఁబూర్ణతఁ । గనఁగ,
నివ్వనిరాముఁ డొందఁగల్గిన । వనటం
దనరూపుఁజూప వారిధి । తనరెన్. 123.

అలదర్భశయను రఘుపతిఁ । గలిసె
న్వయినముగఁ దెలిపెఁ గంధి యె । దయతోఁ,
నలునకుఁగలట్టి దార్ఢ్యము । వలనం
బయివరి సౌసంగుపాటు మె । రయునాఁ. 124.

వారిధినిగట్టిరా కపి । వీరు
ల్పెను పర్వతములు వేగమ । కొనుచుం,
జేరుపఁగనదిమి కూర్పఁగ । దారిం
గననైరి దాటఁదగున । ట్లనువౌ. 125.

లెక్కకినుమిక్కిలిగఁ దగు । ఫక్కిం
గునగున యనంగబలముఁబ । వనధిన్,
గ్రిక్కనను నెక్కవవడిగ । నెక్కం
జనివిడిసె లంక నెడఁగ । ల్గినమైన్. 126.

అదికనఁగ గోపురంబున । మొదల
స్దనుజేశుఁగాంచి మీఁదికిఁ । జనియెన్,
మదమడఁగ బాదశాత్రవుఁ । డెదురై
యినసూనుఁగొట్టి యిబుదూ । రనొగెన్. 127.

అంగదుని సూతఁగాఁ బను । పంగ
ప్రాజ్ఞుండు న్యాయపంధను । బోమే,
లింగితము తెలియుఁగోలున । నంగం
బోమరలనయ్యె నమ్రిత । కామిణ. 128.

పవరమెప్థిగపడేఁగాపునఁ । దవిలె
ద్దనుజాగచరుల దళములు । పెఁగె,
స్వవరము తెలియనిపేరుల । మెవరో
మనుజాశనులటనీర్గిరి । కనఁగన్. 129.

ఆనాగపాశబద్ధులు । కానా
గతిఁగొలిపెన్నృపులు కదల రె । వెతతోఁ,
దానిందర్జిత్తు వీఁడు । గాన
జ్జాపజచె ముప్పుగా గొ । ప్పతిజిన్. 130.

ఆనారదోక్త పద్ధతిఁ । దానే
మదిఁ దలఁ చెవినతతనయుం । డొదవెం,
బోనాగ బాధనొనరిచెఁ । గాన
న్నాదమయ్యెఁబతికిఁగల గొ । ప్పఁదగన్. 131.

రాక్షసుల మేటినాథూ । ప్రాక్షు
న్ఖుఁడొసకంప ఁసుసు । నవిలో,
వీక్షించి యక్షయహరుఁను । దీక్షు
గొసిచావఁగూల్చె దిట్టఁడె । యనికోన్. 132.

ఆయెడనుద్రించెను మహా । కాయుం
   డావాలి సుతుఁడుకాఁదగు । చేవం,
జేయునుచునుతులు సేయఁగ । నేయా
   దేవేంద్రపౌత్రుఁడేప । స్వర్గ. 133.
పోయియుఁబ్రహస్తసింహాఁను । నేయు
   న్వేవేగనీఁటఁడిడిచి । నోర్వ,
డాయుంగలాగినులిగొనఁ । జేయుం
   జీవంబువాసెఁజెడనగు । చేర్వ. 134.
వరసాధ్వి ప్రభ్వీమందో । దరితాఁ
   దనపతికిఁజెప్పెధర్మము । వినఁగా,
ధరణిజనీఁగ విభునకుఁ । ద్వారగా
   ననెననువు మిగులువారే । మనన్వా. 135.
దనుజపతివాడలేఁదానే । ర్పానర
   హానుమతనుదాకనోరిచి । కోసియె,
ఘన లక్ష్మణాఖ్యు గుఱివిడి । చవియె
   జ్జననాఘుఁడేయుఁజాకవె । తనోగిన్, 136.
అలకుంభకర్ణునిద్ధురఁ । దెలుపం
   దగువారినసుపదిక్కులు । వగుల,
న్బలురోదలుసేయఁబటిమము । కొలది
   ద్దిగఁవ్రొక్కబాదఁగ్రుమ్మవి । నెఁగనెన్. 137.

అన్నతనకన్ని తెల్పిన । నెన్నం
దప్పద్దటంచు నెన్నియు । చెప్పె,
న్నిమ్నగ్నకకుటిలతఁ జెందుటఁ । గన్నం
గుప్పించెననికిఁగలమది । త్రిప్పెన్. 138.

అట్టిచని యిట్టిపట్టియు । నెట్టఁ
బడఁగొట్టదిట్ట నిట్టూ । ర్పడరన్,
జెట్టులయి ముట్టియటడలు । ప్రట్టం
జెడఁ గొట్టిగుట్టు పొట్టం । బడిరే. 139.

సమరంబట్లకల్లో । లముగా
నాకుంభకర్ణులావరి । వీకన్,
భ్రిమహాని రామవీరుఁ । డమరం
దాకెనుశరాసనడఁచెం । గాకల్. 140.

దేవాంతకుని నరాంతకుఁ । జేవ
ల్చెడిపడఁగఁ గొట్టి జెల్లుపొ । గడఁగా
నావాలిసుతుఁడు గ్రాలెడి । తీవిం
దడయుండికూరడింగనఁ । డడఁపన్. 141.

పడిపోదితిజులుగములై । పడిపో
నామెడఁగనంగ భయపడ । నేయాఁ,
జెడెమనసుగాన నిలఁబడ । నడిపో
మాయించె లక్ష్మణుండతి । కాయున్. 142.

త్వరసింహ్రదశిత్తు రెండవ । తటిరా
క్షితిఁగూల్చెనృపులఁగరుచర ।వితతిం,
బరమాస్త్ర శస్త్రవేత్తగు । నరయం
బ్రిశిరుఁడు నెఱుఁగు నట్టిగు। జితగున్. 143.
అప్పుడు విభీషణుఁడుగఁ । జెప్పి
ఘనజాంబనంతు సేమముఁ । గననే,
యొప్పినది హనుమగఁగన్న । మెప్పొఁ
దనయొసక మెంచె మించెఘు। నునెనఁ. 144.
సచ్చరితుఁ డాంజనేయుఁడు । తెచ్చెం
బరమౌషధమునఁ దెలుపులు । పరఁగెం,
జచ్చిమటి పుట్టుఫక్కిఁగ । మెచ్చె
న్నరనాథుఁడెడఁద మిత్రత । నిరుకొ. 145.
కాలిచిరిలంక వానరు । లాలో
మడియంగఁ గంపనాదులు । కడునే,
గూలిచెను గుంభుఁగపిపతి । గోలాఁ
బడె హనుమచే నికుంభుఁడు । పడిగ. 146.
మకరాక్షుఁడనెడు రక్షో । ధిపుని
న్మితిమీఱుబలము ధృతితగు । నలని,
న్వికలుగనొనర్చి యముప్ర । కృకుఁబో
క్షితిజేశుఁడేసెఁ గార్యని । రతుఁడై. 147.

తీకమకలుగ నఁగనయ్యెనె । చుకటా
వెతనింద్రజిత్తుఁడంబర । గతుఁడై,
సుకరముగఁ జేయఁగలిగిన । నెకదా
పతియస్త్రమే యనిలఁదగె । సతేఁడుఁగ. 148.

నరపతుల బ గసివరులను । బలుస
న్బలముఁడుగ వైచుబాణము । లలరె,
స్వరములవిడువడి యతెపిది । యురుదా
విలసితమదంచు నవ్విపుఁడ । పలికెఁ. 149.

మాయనొకసీతెఁ దునుమఁగ । నాయెం
జనెఁగుంభి లకునవాహ । నవ్వైకె,
శ్రీయుంబానరిచె నవము । న్యామ్మయుం
బసిఁగొన విభీషణుఁడు నా । ఘనకిన్. 150.

సౌమిత్రి రాముఁడంపెను । బ్రేమ
న్దీవనలొసంగెఁ బెనుపడఁ । జేవం,
గోమారుతియును జేరఁగ । సీమ
స్రావణిని మడిపిచేరెన । హోవే. 151

సురలప్డు పూలవానలు । కురియఁగ
శ్రీరామచంద్రగుణాఖని । విరాజె,
న్మారిపెములు కపులమేట్లకుఁ । బరఁగె
స్వారావ ఋసికి భయమెుడఁ । బాజెఁ. 152.

మూలబలము వసివిడగ । గోత్రై
శ్రీరాముచేసి కూలిరి । వారు,
నోసెలెదశముఖుఁడు పనివినఁ । దూలెం
జొరాబలలును తుడుసన్న । వీరుల్. 153
రెండవతఱిఁదగఁ బంక్తిము । ఖుండుం
దనయుననుజునే యగుత్రిఁదాఁ । గొనియె,
ద్దండిదగు శక్తిగుణమని । యుంచొ
జనపానుజుంను హాతుఁ । పనిగాఁ. 154.
శ్రీరాముబాణ తీవ్రము । మీాఱె
నాప్రపఁడు కాంచెమిత్రికిఁ । దోప్రవం,
జేరఁగనె నింటిఁదొయ్యాలి । కోర
న్భావింపరాము గొప్పగ । దేవున్. 155.
ఘనమూర్ఛపడె సహోదరుఁ । డనుచుం
బాడగాంచి రాముఁడడలుచుఁ । బడిపో,
హనుమంతుఁడెఱఁగి వనివిని । చనియె
న్వడిదోప్రిణ గిరికిసందియు । ముదుగన్. 156.
వినియుద్ది కాలనేమిని । బనిప
నాప్రవఁడు కైతవమునిగఁ । దోప్రవం,
గనుఁ ట్టిచెఱుపె రోషుఁగఁ । గనియెం
జాపంగమోని కడచె । జైవన్. 157

పర్వనఁ జనఁదగిరని గం। ధర్వ
ల్ధీరతను బెలుచఁదాకిరి। ఘోరం,
గర్వములు వాపెఁబూనఁడె। తెర్వ
శ్రీరామునాత తెలియఁడ। యారే. 158.

జాగాయె మోకవెదకుచుఁ। బోఁగా
మఱిజాప్యముగుడుఁ బొఁద్రిమె। దుగగు,
న్వేగంబె చేరుకునిదని। వేగం
గిరియెత్తి కొనుచునేకన। వెఱగా. 159.

భరతుండు చెడ్డకలగని। వెఱచెం
గనె హనుమఁగినిసె వినుమడి। వినియె,
న్వెఱగంది రామవిభుఁడని। భరతు
న్మనుదలఁ జెనితఁడుభ్రమవిడఁ। గనియెఁ. 160.

బలిమాల్యవంతు బహుసే। నలతోఁ
దమఁదాక రావణాసురుఁ। డనుపం,
గులశైల ధీరుఁడ నిలజుఁ। డలరెం
గొనకండజ యమగుపండఁడకుఁ। బనిచెఁ. 161

భ్రమరాముఁడెంగ నరుని। సమత
న్రిరీత్రోఁడ శ్రీగ్రాశ్వాసని। శ్వరగం,
గ్రీమముగనె యాపదఁరిక। సమరెం
బరఁగఁగనె లక్ష్మణార్యుం। డరుదా. 162.

సౌమిత్రి మూర్ఛ తేరఁగ । నాసై
శ్రీరాముఁడందె హర్షము । చేర,
నాస్వబీరాదిసిస్త్రకచేసెను । జేసిము
ఆ రాముఁజూపె బీరను । తీరక. 163.
ఒగిస్థూల జంఘుసూఖులను । తగుఁ
నాళ్యమాన బాడెఁ దగజను । పోత్రిఁ,
నొస్సగసుగనె హనుమదోత్రిరాము । దిగువ
నాళ్లిచెను దాసుఁదెలిపియు । మోత్రిలక. 164.
వలనడుగ సుగ్రీవుఁడప్పు । డెలమిం
బాశాళహోమమేప్రగఁ । జేఁతగ,
దెలిసి నృపవరాళి శీఘ్రము । తలఁచెం
గోకులది చెఱుపఁ దగుసను । కీర్తిక. 165.
హనుమాంగదాది కపులను । బసువం
ద్వరవల్లరులట బాగుగ । జరిగెం,
దనసభిన టీద్ర్యశక్రిజ । సనయుం
గుతిరావణుఁడుగదఁబోద నాఁ । గరముల్. 166.
వరుఁడొగివిన నెనుందో । దరియో
హరిరాముఁడగుము ధరనగు । తెఱఁగు,
స్థరజాతె నీసుతింపఁగ । నెఱఁగం
గనుఁగింపవేడ సమ్మన । మురుగక. 167.

ఎఱుఁగుమున నె నెఱుఁగన నెను । వరుఁడు
  స్వరమునఁ బడసుత బాంధవ । వరులం,
దక్షిణించితిన నె బ్రిదుకఁగఁ । బరువే
  త్వరఁగంపున నె సుపదముసు । కరమా. 168.

వడివె శ్రవసుఁడు మూఁడవ । తడవం
  గదనంబునేయు ఘాటిగఁ । గదలెం,
జటియుగడ సమ్మిఁగడమచుఁ । బొడిచె
  న్గదమొదలఁగునవి ప్రాసము । మొదలౌ. 169

పటుఖడ్గరోమునను సం । కటము
  ప్పాపముగ నెపంగఁగనియుఁ బ్ర । బలుఁడై,
స్ఫుటకీర్తియైన పావని । పటిమా
  జలమూని నేలవ్రాలిచె । నలుకౌ. 170.

అలసర్పరోముఁ డార్చెనె । కలనిం
  దనబాహుశక్తి ఘనుఁడై । తనర,
న్బలియుంగదుండు దైత్యునిఁ । బొలిపె
  న్వనచరులు పేర్మిఁబొగడుచు । ననఁగౌ. 171.

అక్షిటక్రోముఁడెగఁబడి । త్రాకం
  గమగదల్చిన దడఁగొన । నెడఁబోఁ,
గోఱుమని నిలుచఁజేసెను । మూర్ఖు
  ల్బుద్ధినెచి చపిరహింఁగనె । నెడఁదౌ. 172.

అపుడగ్ని వర్ణుఁడుసుపడి । నెపడెం
  దనయస్త్ర శస్త్రనిపుణతఁ । గనుమై,
నృపవీరుఁడొక్క కాండమ । నుపసే
  ఘనపటుత మాసెనుగ్గ । య్యనుజో. 173

రావణుఁడుమిగిలి రాముని । కివిం
  దావేగఁదాకిడీకొనెఁ। జేవన్,
దేవేంద్రురథముచేరఁగ । లావై
  భూవిభుఁడదెక్కెలలితో । రావే. 174.

సమరంబుకొంతజరిగెను । సమతన్
  ఉభయులుపెనంగనాఁగిరి । ప్రభతో,
నమరులు వనచరవరులును । శ్రీమతో
  సభయులయి చూడఁబరఁగిరి । సభగన్. 175.

అటఁదగి యగస్త్యముని యనెఁ । గిటుకుం
  గదనమునఁజేయుకృత్యము । నఁదగం,
బటిమఁగనెఁ బతిపొనర్చియు । నటులే
  మదినిరవిహృదయమనెఁగనె। ముదమున్. 176.

జవమీఱఁగె సురరిపు । నవురా
  వాఁడెట్టిదిట్టయునఁ బడు । వాఁడో,
రవసోలులీలవ్రాలియుఁ । దవులుం
  దోడనె మహీశుఁదడఁ బడ. । జూడన్. 177.

కరముల శిరముల నఱకంగ । నరెరే
వడివడిగఁ బొడమియురెను । నడుమన్,
శరములు జరజరనరపతి । తేఱుచుం
గడబిడలువొడరఁ దడయుచు । నడలన్. 178.

తెలుపఁగ విభీషణుఁడుపతి । తెలిసె
న్బృథవైరి నాభిదిటమగు । సుధనుం,
దొలఁగించె దానిసులువుగఁ । బొలిపెం
బృధివీశుఁడసురిపుఁడు పడ । సుధరన్. 179.

అసురవర పుష్పసగ్గం । బసు రె
న్భవదసమస్పృతి చుజ్జు । స్తవము,
న్విమలముశశంసనడివిన । శ్రీమహో
నవనీశుఁ డొప్పె జయసం । భవతన్. 180.

దితిజసతులడలిరెల్లరు । వెతతో
రావణుని కపరవిధులు । గ్గావే,
బతిగావిభీషణాసురుఁ । డెఱిగె
న్భూవిభుఁడు మాటయిచ్చిన । యాశన్. 181.

హనుమ తెలుపవిజయపు నుడి । వినని
ధరణీతనూజ వెతవిడు । తరుణిన్,
దనుజపతియపుడు ధరణీ । శునకుం
ద్వరనొసఁగనయ్యె సుఖముగ । నరుగన్. 182.

అనుమాన మనిపుఁ డందఁగఁ । గనియో
    తానగ్రజుఁ జొరగఁ గరుణం । జూన,
న్మానసకోని శుచియనె సతిపా । వనయా
    మానవతియగుఁ బతిమతి । నాఁకన్. 183.
తనుఁ జూఁబడు కపులసఁ గ్రిం । దనుఁడే
    ఁబదికింప నృపతిదళపులు । మొదలం,
జనుదెంచినట్లి ముద్దుగఁ । గనసే
    యెదఁబొంగెమనుపఁ గరుణా । స్పదతన్. 184.
కనఁ గోట్లకొలఁది నెక్కియి । చనఁబో
    ఘనపుష్పకంబు నందడ । నొనరె,
జ్ఞనాఘనానసనొప్పిరి । చనఁ గాఁ
    గనఁగా నయోధ్య జయమ । య్యెసన్. 185.
భరతునికి వినయమెఱుఁగం । బఱపం
    బవమానసూనుఁ బనుపఁజ । నెవడిం,
బరమముదముందెనృపతి కే । డురగా
    సవినయ హితాళితోరా । నె వెసన్. 186.
పురమాడ్డలంకరింపఁ । బరఁగెం
    బురజనులు మోదభరితులు । విరిసిం,
దొరలుఁగపివరులు బిరబిర । నరుదేఁ
    దరుణులాగి శుభమటంచని । రిరహిన్. 187.

వరలగ్నమును వసిష్ఠుం । డరసె
న్వలసిన జలాదులన్నియు । వెలసె,
న్నరవరులు మునులువిబుధులు । మెఱయం
గంపములొనగ్ప మిన్నలె । సెలఁగన్. 188.

భరతుఁడుసుమిత్రితనయులు । దముల
ధరణీతనూజకవరఁదౌ । డరహిం,
దరుచామరములెదుటందగ । దొరలు
న్వరముమునులు లంకదొరముం । దరగన్. 189.

వదమునిల పుత్త్రిఁడొత్తుచు । నెమరం
గుమురుగను పెరాకరించియు నెదలోఁ,
ముదముగన రాఘవేంద్రుని । సదము
న్నమదిఁ గూర్చి చూడసంపద । లొదవున్. 190.

పట్టాభిషేకమయ్యెను । జుట్టు
హితకోటి శుభముచూడఁగ । నితరుల్,
కట్టడిని నిల్చియెన్నఁగ । దిట్ట
ల్పతులంచు నేమతింపఁగ । యతులే. 191.

తగువారికి బహుమతులిడఁ । దగుమైఁ
దమరాజ్యములందుఁ దరలఁగ । నమరె,
నిగుబంధిగి మునులరలఁగఁ । దెగువ
గ్నృపతీజ శీవు తెవులు । ల్మమతల్. 192.

క్రమముగఁ దనరిచె పర్ణా । క్రమము
ల్బహుశుభములెసఁగ సౌఖ్యా ।। వహుళ్లై,
యమరుఁ సజ్జనులుపరఁ గిరి । రమణ
నశ్రీహూను రామరాజ్యము । వహనా. 193.

శ్రీరాముఁడంజనీసుతు । మారుం
గూరిమిఁగని పరమార్థపు । దీగు,
న్నెరుపుసుబోధ తెలిపెను । దారి
న్నీఅనగు మహిమజ్ఞత । నేరన్. 194.

అవిరామగీతిలనఁగా । భువిలో
విలసిల్లుఁగాదె పొందిక । గలవై,
తవిలిన సుభక్తి కలిమినె । యెవరేఁ
దలఁతురవెమిగుల యెచ్చగు । చలరన్. 195.

జ్ఞానోప దేష్టయిట్టులఁ । గానే
మానితుఁ డనంగఁగసిరా । మానుల్,
కానసె సమస్త మనుజులు । పూనం
గానై రిఖుగులపూజ్యత । నీనే. 196.

రాములనిపిల్వఁ బడుదురు । భూమిం
గలకొలములందుఁబుట్టుజ । నులోగి,
నాశ్రమునిఁగొలుపని నుడువరి । గాశ్రమా
లిలనుండవరముఁ గాఁగనఁ । బలుకన్. 197.

హరిరాముఁడు సిరిసీతగ । నరుదే
వహిరాజు లక్ష్మణార్యుఁడు । రహఁగా.
భరతుఁడు గంజకి ?రాజము । సరిపో
మహిశత్రు హంతశంఖ । న్పుహనా. 198.
అపరోక్షవిద్య ఘనగను । నృపుఁ
జానకియె శాంతినిక్రమి । [illegible]నా,
నుపయుక్త భక్తి యామఁడలె । యిపు
జ్ఞానము పరోక్షమె భరతుఁ । గానా, 199.
ఇనజుఁడగు బుద్ధిమారుతి । మనసౌఁ
గనమోహమ్ము మఱియే । మనఁగా,
దనుజపతిచిత్తముల కొ । న్నాయియే
యని తత్త్వ చింతయుందురు । మనశ్రో. 200
ఏనారమెట్టుగుండిన । వాసి
ఖ్యాసతఁగనుఁగాసి వాస్తవ । మునరోఁ,
ఈనరకలచరితమును గల । [illegible]నూ
జనులకె యనుభవమగునది । కొనసా. 201.
చరితయిదిచదువ వరమఁలు । దొరతుం
గలకిస్తుతెల్లఁ దొలఁగెడి । వలనొ,
విరివిగ శుభములు వరునగ । జరుగుం
గలిమియును నత్వసంపద । బలమా. 202.

